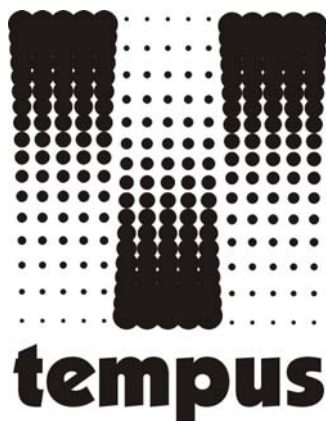

PROGRAM ZA MJENJAČKO POSLOVANJE UPUTE ZA RAD

SADRŽAJ

- [1. Uvodna napomena](#)
- [2. Nužna strojna i programska oprema](#)
- [3. Pokretanje programa za mjenjačko poslovanje](#)
- [4. Tečajna lista](#)
- [5. Otkup valute](#)
- [6. Otkup ino čekova](#)
- [7. Prodaja valute](#)
- [8. Uplata / isplata kuna](#)
- [9. Uplata / isplata deviza](#)
- [10. Storno](#)
- [11. Saldo blagajne](#)
- [12. Blagajnički dnevnik](#)
- [13. Blagajna](#)
- [14. Obračun blagajne](#)
- [15. Kraj dana](#)
- [16. Prijelaz godine](#)
- [17. Upute za rad](#)
- [18. Registri](#)

Prilog 1: [Instalacijska procedura](#)

Prilog 2: [Popis identifikacijskih brojeva i lozinki](#)

- Prilog 3: [Popis transakcija i transakcijskih brojeva](#)
Prilog 4: [Baza podataka, program i pripadajuće datoteke](#)
Prilog 5: [Sadržaj instalacijskog CD-a](#)
Prilog 6: [Primjeri ispisa](#)

1. UVODNA NAPOMENA

Program za mjenjačko poslovanje (u nastavku: Program) napravljen je za Windows xp operativni sustav i omogućava sve radnje važne i nužne za vođenje mjenjačnice (unos tečajne liste, otkup i prodaja valute i čekova, kunske i devizne uplate i isplate, dnevničke kupnje i prodaje, blagajnički dnevnik, obračun dnevne blagajne, backup baze podataka na željeni medij.

Instalaciju Programa obavlja informatički obrazovana osoba uz pomoć instalacijskog CD-a i opisa instalacijske procedure koja je dana u Prilogu 1: Instalacijska procedura.

Kao baza podataka koristi se MS Access baza podataka koja je kreirana za potrebe Programa. Program za mjenjačko poslovanje pristupa bazi podataka koristeći ODBC drivere koji su sastavni dio Windows XP Professional operativnog sustava te nije potrebno kupovati i instalirati MS Access ili bilo što drugo vezano za bazu podataka.

Za sva izvješća koristi se poziv tekst editora koji podržava datoteke s tablicama u RTF formatu. Ako korisnik posjeduje MS Word ili MS Office može se koristiti kao tekst editorom za Program. Ako na računalu nema instaliranog adekvatnog tekst editora, na instalacijskom CD-u se nalazi 'freeware' tekst editor 'Open office' koji je potrebno instalirati. 'Open office' podržava sve opcije koje program traži prilikom formiranja različitih izvješća.

Potrebno predznanje korisnika za korištenje Programa svodi se na osnove poznavanja Windows aplikacija i rada s njima:

- korištenje miša (2 puta klik lijevom gumbom miša za pokretanje Programa na iconi, 1put klik za lociranje u željenom polju za unos),
- kretanje među prozorima (1 puta klik na lijevi gumb miša radi izbora određene akcije: Arhiviranje, Pregled, Ispis, Storno, Izlaz i slično),
- upotrebu enter ili tab tipke na alfanumeričkoj tastaturi za potvrdu unosa i skok na sljedeće polje za unos,
- upotrebu razmaknice za aktiviranje (pokretanje) akcije na istaknutom (isprekidanim crticama uokvirenom) gumbu (u nastavku izboru),
- osnove poznavanja tekst editora i slanje dokumenta na ispis .

2. NUŽNA STROJNA I PROGRAMSKA OPREMA

Za rad s Programom nužna je sljedeća strojna oprema:

- PC računalo koje mora zadovoljavati kriterije za instalaciju Windows xp operativnog sustava (Professional Service pack 1),
- 500 MB slobodnog prostora na hard disku,
- matrični pisač za ispis otkupnih i prodajnih blokova priključen na lpt1 port računala (u standardu 852 ili 437),
- laser pisač za brz i kvalitetan ispis izvješća o radu Programa priključen na usb port računala,
- minimalna rezolucija prikaza na ekranu 800*600 (preporučena je 1024*768 i 17"monitor) .

Program radi i uz drugačiju konfiguraciju printera (npr. POS pisač) no za to je potrebno izmijeniti parametre koji reguliraju rad Programa i matricu dokumenata za ispis. Te izmjene može napraviti samo isporučitelj Programa.

3. POKRETANJE PROGRAMA ZA MJENJAČKO POSLOVANJE

Pokretanjem Programa ulazi se u Prozor 1 Prijava za rad. Unosom identifikacijskog broja (1010) Program automatski fokus seli na lozinku. Unosom lozinke (1010) i potvrdom (pritiskom na enter) ulazi se u Provjeru datuma i vremena na računalu (Prozor 2).

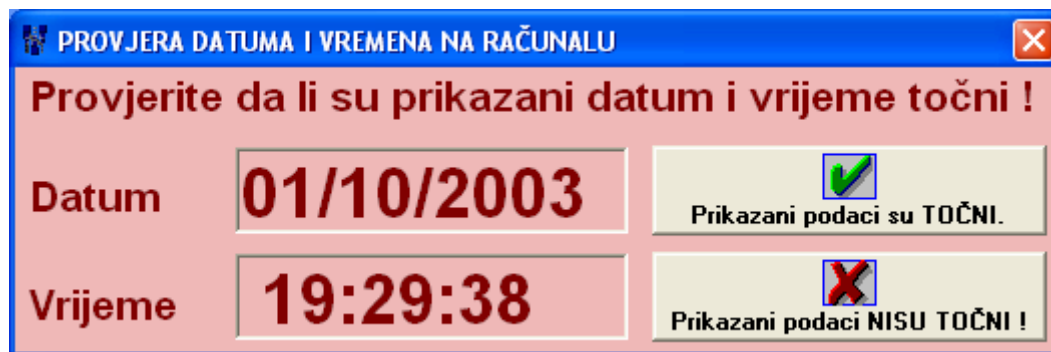

Prozor 1

Prilikom ulaska u Program ekstremno je važno obaviti kontrolu tekućeg datuma i sata s obzirom na dalekosežne implikacije moguće greške u tome segmentu:

Ukoliko je ispravno prikazano vrijeme i datum na Proзору 2 (Provjere datuma i vremena na računalu) izborom Prikazani podaci su TOČNI (jednostruki klik mišem na taj izbor) Program nastavlja s radom otvaranjem glavnog prozora Programa za daljnji izbor (Prozor 4).

Ukoliko prikazani podaci na Proзору 2 (Provjere datuma i vremena na računalu) nisu točni bira se Prikazani podaci NISU TOČNI u prozoru 2 te Program NE nastavlja s radom već se izlazi iz Programa te je potrebno postaviti točan datum i vrijeme rada.

Prozor 2

Instalacijom Programa dodjeljuje se 10 "javnih" identifikacijskih brojeva i lozinki. Njihov popis dan je u Prilogu 2: Popis identifikacijskih brojeva i lozinki. Kako bi te lozinke ispunile svoju osnovnu funkciju (vezanje određene transakcije uz djelatnika koji je istu napravio) potrebno ih je nakon instalacije Programa izmijeniti i pridjeliti različite lozinke različitim djelatnicima.

Ovlaštena osoba korisnika Programa obavlja izmjenu lozinke na sljedeći način: Nakon unosa identifikacijskog broja i lozinke (npr. 1010 i 1010) ne potvrđuje se unesena lozinka pritiskom na tipku enter već se izabire Lozinka u Proзору 1 te se otvara prozor Izmjena osobne lozinke (Prozor 3).

Unese se nova lozinka u polje Nova lozinka te se ponovi unos nove lozinke u polje Nova lozinka -

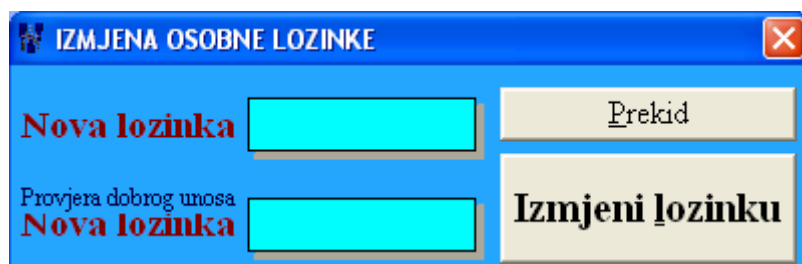
Provjera dobrog unosa.

Izborom Izmijeni lozinku u prozoru 3 "javna" lozinka je izmijenjena i postaje "tajna", a fokus se vraća na Prozor 1 gdje se izborom Nastavak nastavlja s radom u Programu otvaranjem glavnog prozora Programa za daljnji izbor (prozor 4).

Gore opisani postupak izmjene lozinke ponavlja ovlaštena osoba korisnika Programa za sve u Prilogu 2 popisane lozinke.

Prilikom izmjene osobne lozinke posebnu pažnju treba obratiti na to da li je na tastaturi uključena Caps Lock tipka ili nije te ovisno o tome da li je nova lozinka unesena s malim ili velikim slovima (ako se koriste slova za lozinku) jer npr. malo slovo z je različito od velikog slova Z, a prilikom unosa u polja Nova lozinka ne vide se znakovi koji se ukucavaju već samo zvjezdice (*).

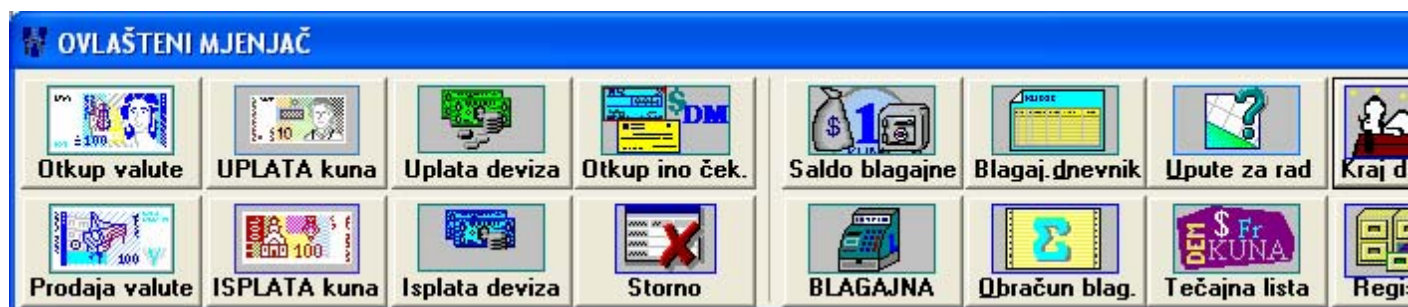
Iz gore navedenog razloga preporuka je da se nove lozinke unesu s jednom vrstom slova (ili mala ili velika).

Prozor 3

Nakon dolaska do glavnog prozora Programa za daljnji rad (Prozor 4) na ekranu daljnji izbor moguć je jednostrukim klikom mišem na željenu ikonu (Otkup valute, Tečajna lista, Isplata deviza i ostale) ili unosom transakcijskog broja u polje iznad Izlaza (desno od Kraja dana) (npr. 3010 za Otkup valute).

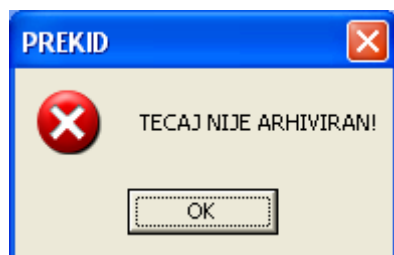
Popis transakcijskih brojeva dan je u Prilogu 3: Popis transakcija i transakcijskih brojeva.

Prozor 4

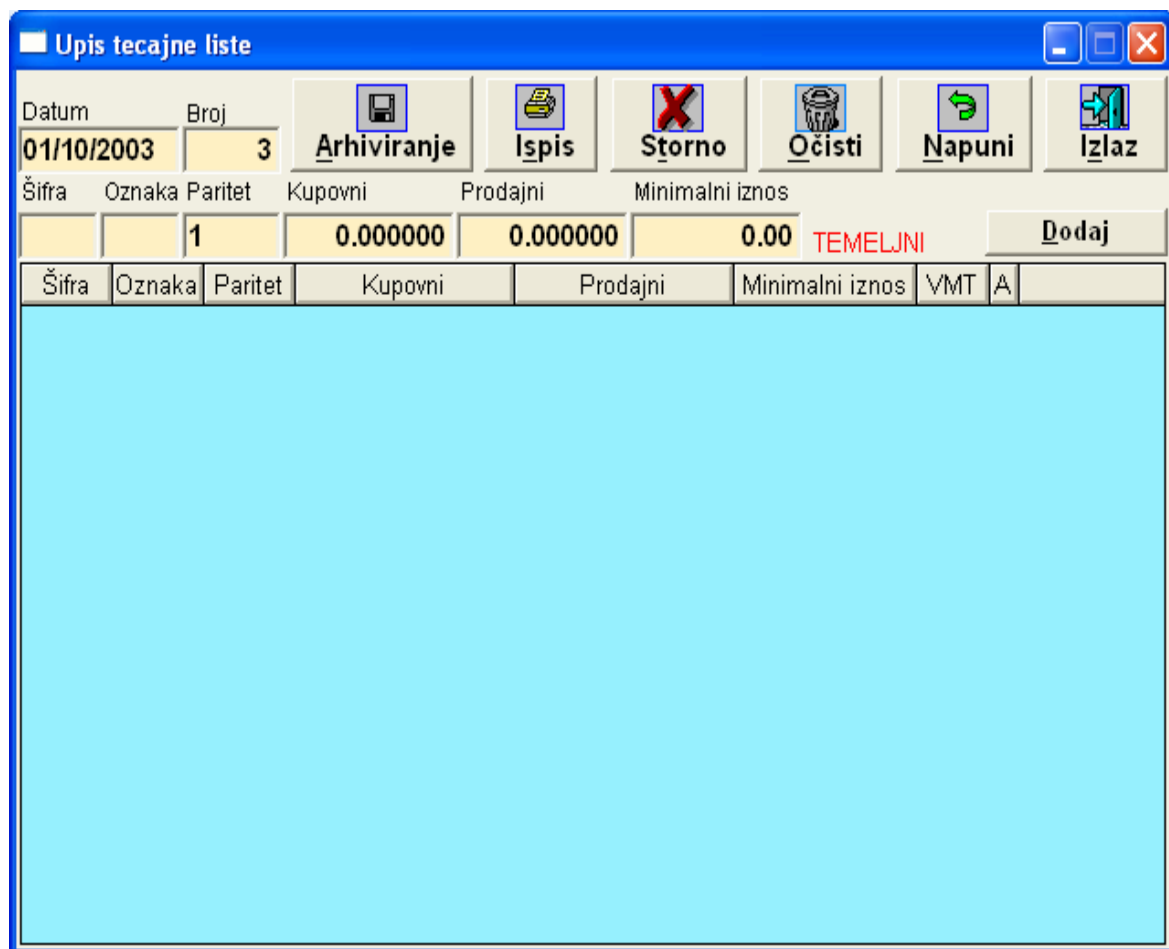
4. TEČAJNA LISTA

Svaki dan na početku rada s Programom potrebno je unijeti tečajnu listu. Bez unosa tečajne liste kod ulaska ili kod pokušaja arhiviranja bilo koje transakcije program javi poruku kao na Prozoru 5 (tečaj nije arhiviran) i prekida se transakcija.

Prozor 5

Izborom Tečajna lista s Prozora 4 ulazi se u prozor za unos, ispis ili storno tečajne liste (Prozor 6).

Datum	Broj	Šifra	Oznaka	Paritet	Kupovni	Prodajni	Minimalni iznos	
01/10/2003	3			1	0.000000	0.000000	0.00	TEMELJNI

Šifra	Oznaka	Paritet	Kupovni	Prodajni	Minimalni iznos	VMT	A
-------	--------	---------	---------	----------	-----------------	-----	---

Prozor 6

Prazna tečajna lista ima tekući datum i sljedeći broj u odnosu na zadnju unesenu tečajnu listu (osim kod unosa prve tečajne liste u Program gdje je u polju Broj upisana nula (0), te je prije arhiviranja tečajne liste potrebno u polje Broj upisati jedan (1) ili broj koji ide po redu ako se ne kreće s tečajnom listom broj 1.

Redom kojim se unose valute u tečajnu listu će se ista i ispisati.

Unosom šifre automatski se puni oznaka i paritet te potvrdom unosa (pritiskom na enter) aktivno polje za unos (fokus) se seli na kupovni tečaj. Unese se kupovni i prodajni tečaj (za decimalnu točku se može koristiti točka na numeričkoj tastaturi ili točka na alfanumeričkoj tastaturi) te se fokus seli na polje Dodaj. Izborom Dodaj (mišem ili razmaknicom) uneseni tečaj se seli u tablicu, a fokus dolazi na šifru za unos sljedeće valute.

Ukoliko se upiše šifra već u tablicu umetnute (dodane) valute unosi se povoljniji tečaj za istu valutu (na isti način kao temeljni tečaj uz dodatni unos u polje Minimalni iznos koji određuje granicu nakon koje će se primjenjivati povoljniji tečaj). Kroz Program je moguće unijeti povoljnijih tečajeva koliko se želi za svaku valutu.

Izborom Dodaj za umetanje (dodavanje) unesenog tečaja u tablicu (to još nije arhiviranje tečajne liste) program obavi niz logičkih kontrola i poruka ukoliko nije ispravan unos kao npr: prodajni tečaj mora biti veći od kupovnog (temeljni i povoljniji)

- za povoljniji tečaj mora biti unesen minimalni iznos
- iznos povoljnijeg kupovnog tečaja mora biti veći od temeljnog kupovnog tečaja za određenu valutu
- iznos povoljnijeg prodajnog tečaja mora biti manji od temeljnog prodajnog tečaja za određenu valutu
- iznosi povoljnijih prodajnih tečajeva moraju biti veći od temeljnog kupovnog tečaja za određenu valutu
- iznosi povoljnijih kupovnih tečaja moraju biti manji od temeljnog prodajnog tečaja za određenu valutu

Prije arhiviranja tečajne liste, a nakon dodavanja (umetanja) svih tečaja u tablicu MORA SE ISTA TEMELJITO I PAŽLJIVO PREGLEDATI (s ekrana ili je ispisati pa s papira pregledati da li je sve ispravno uneseno kao npr. da li su paritet i iznosi odgovarajući).

U tom trenutku moguće je redak iz tablice obrisati pa ga ponovno ispravnog unijeti.

Brisanje retka u tablici se obavlja na način da se dvostrukim klikom mišem na redak koji se želi obrisati i uz potvrđan odgovor na kontrolnu poruku isti redak iz tablice obriše.

Kada su uneseni svi tečajevi za tekući dan (Prozor 7) izborom Arhiviranje tečajna lista je spremljena u bazu (o čemu Program javi poruku - prozor 8).

Nakon arhiviranja tečajevi u tablici u stupcu s oznakom A (arhivirani) dobiju oznaku + i kao takve više ih nije moguće brisati. Svi arhivirani tečajevi se pune u tablicu nakon ulaska u Program, a kada dodajemo nove oni se dodaju s oznakom - u stupcu A. Izborom Arhiviranje spremaju se ti nearhivirani, a u tablicu dodani tečajevi.

Upis tečajne liste

Datum: 01/10/2003 Broj: 3

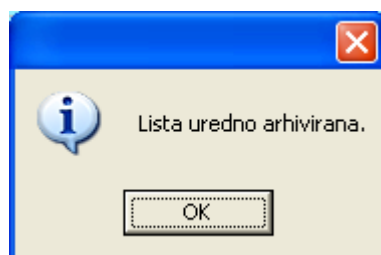
Arhiviranje
 Ispis
 Storno
 Očisti
 Napuni
 Izlaz

Šifra Oznaka Paritet Kupovni Prodajni Minimalni iznos

1 0.000000 0.000000 0.00 TEMELJNI Dodaj

Šifra	Oznaka	Paritet	Kupovni	Prodajni	Minimalni iznos	VMT	A
036	AUD	1	4.425000	4.451000	0.00	RED	-
124	CAD	1	4.865000	4.894000	0.00	RED	-
203	CZK	1	0.222660	0.233550	0.00	RED	-
208	DKK	1	1.005376	1.005777	0.00	RED	-
348	HUF	100	2.932200	2.959900	0.00	RED	-
392	JPY	100	5.801660	5.835680	0.00	RED	-
578	NOK	1	0.915000	0.921000	0.00	RED	-
703	SKK	1	0.181000	0.183000	0.00	RED	-
705	SIT	100	3.175900	3.195100	0.00	RED	-
752	SEK	1	0.824500	0.828800	0.00	RED	-
756	CHF	1	4.811100	4.833330	0.00	RED	-
826	GBP	1	10.730000	10.840000	0.00	RED	-
840	USD	1	6.519400	6.558600	0.00	RED	-
840	USD	1	6.525000	6.550000	5000.00	POA	-
978	EUR	1	7.467321	7.555550	0.00	RED	-
978	EUR	1	7.480000	7.540000	2500.00	POA	-
978	EUR	1	7.490000	7.535550	5000.00	POB	-
985	PLN	1	1.657000	1.679000	0.00	RED	-

Prozor 7

Prozor 8

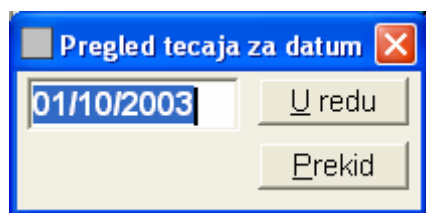
NAKON UNOSA TEČAJNE LISTE I OBAVLJENE PRVE TRANSAKCIJE VIŠE NISU MOGUĆE IZMJENE PO TEČAJNOJ LISTI. U SLUČAJU GREŠKE U UNOSU TEČAJNE LISTE ISTU VIŠE NIJE MOGUĆE TEKUĆEG DANA OTKLONITI. NASTAVAK RADA TOGA DANA VIŠE NIJE MOGUĆ ZA VALUTU S POGREŠNO UNESENIM TEČAJEM !!!

Izborom Ispis tečajna lista se otvara u tekst editoru (instalacijom se slaže konfiguracija i put do tekst editora kao npr. Open Office-a ili ukoliko korisnik ima MS Word) te se može ispisati. Dan je primjer ispisa tečajne liste (Prilog 6 - Primjeri ispisa).

Izborom Storno tečajna lista se može stornirati. Ova radnja je dozvoljena samo prije unosa bilo koje transakcije. Nakon unosa prve transakcije (pa niti nakon eventualnog storna te unesene transakcije) storno tečajne liste nije dozvoljen.

Izborom Očisti briše se sve s ekrana.

Izborom Napuni otvara se Prozor 9. Ukucavanjem željenog datuma i izborom U redu na ekranu se dobije važeća tečajna lista za uneseni datum koja se može pregledati ili ispisati, ali se ne može mijenjati.

Prozor 9

5. OTKUP VALUTE

Izborom Otkup valute na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se Prozor 10 Otkup strane valute.

The screenshot shows a software window titled "OTKUP STRANE VALUTE". It contains several input fields and buttons. On the left, there's a section for "NALOG ZA OTKUP br." with a text box. Below it, "Valuta" is set to "978 EUR Euro". "Jedinični tečaj" is "7.467321". "Povoljni tečaj" is "7.480000" with "od" and "2500.00". "Devizni iznos" and "Protuvrijednost" are empty. "Provizija" and "Porez" are percentage fields. "UKUPNO" has a button "Obr.povrata novca". Below that, "STRANKA:" has a dropdown "Izbor" and a checked "rezident" box. The "DONOSITELJ" field contains "dokument". "Instrument plaćanja" is "GOT Gotovina". "Ser.br.tiskanog obrasca" is empty. On the right, a clock shows "08:02:42". "Datum" is "01/10/2003" and "Banka" is "HNB". "Saldo blagajne" is "kn" with a value of "83734.98". Buttons "Arhiviranje", "Nova kupnja", and "Izlaz" are at the bottom right. "Broj ispisa:" is "1".

Prozor 10

Program se instalacijom konfigurira za najbrži korisnički rad: Ulazom u otkup strane valute postavljena je najčešće korištena valuta (EUR, ali se u konfiguraciji Programa može postaviti i bilo koja druga valuta), aktivno polje je Devizni iznos što znači da program očekuje unos iznosa koji se otkupljuje. Potvrdom unosa iznosa (enterom) aktivno polje postaje Arhiviranje (spremanje transakcije) koje se potvrđuje razmaknicom ili klikom mišem. Po arhiviranju Program javlja poruku o uspješno provedenoj transakciji, pridijeli broj otkupnom bloku (slovo O i redni broj s vodećim nulama) i šalje otkupni blok na ispis na matrični pisač koji mora biti uključen i s papirom (dan je primjer ispisa otkupnog bloka u Prilogu 6 - Primjeri ispisa).

Osnovna konfiguracija nalaže korištenje matričnog pisača za ispis otkupnih blokova s 852 standardom za ispis naših slova s ispisom 3 otkupna bloka na jednom listu perforiranog papira A4 formata. Standard ispisa naših slova (852 ili 437) može se u konfiguracijskoj datoteci izmijeniti.

Nakon arhiviranja transakcije Program se fokusira na polju Devizni iznos i spreman je za unos sljedećeg iznosa otkupa.

Ukoliko se želi unos druge valute otkupa prekuca se šifra ili oznaka valute ili pritiskom na strelicu prema dolje uz polje Valuta izabere se ta druga valuta nakon čega je Program na polju Devizni iznos i očekuje unos iznosa. Nakon arhiviranja transakcije automatski se Program vraća na osnovnu

valutu (EUR) i očekuje novi unos deviznog iznosa za otkup.

Na prozoru otkupa strane valute stalno su prikazani datum i vrijeme i dinamički saldo kunske blagajne (sa svakom promjenom se saldo ažurira).

Ostale mogućnosti kod otkupa:

- jednim klikom mišem na kvačicu uz rezident bira se nerezident
- preko donositelja mogu se prekucati ime i prezime onoga koji prodaje valutu
- ukoliko zbog problema u radu sustava (kvar strojne opreme ili nestanak električne energije) nije dio prometa unesen u računalo već je ručno unesen broj svakog obrasca s ručnog unosa se po osposobljavanju računalnog sustava unosi u polje Ser.br.tiskanog obrasca
- izborom Obr. povrata novca ulazi se u isti (u konfiguracijskoj datoteci određuje se da li se automatski otvara taj prozor ili ne)
- izborom Nova kupnja program se fokusira na izbor valute za otkup
- ukoliko korisnik Programa samo radi otkup valute može mu se aktivirati polje provizija (što je zadano u konfiguracijskoj datoteci)
- ukoliko je protuvrijednost deviznog iznosa otkupa veća od eventualno unešenog minimalnog iznosa povoljnog tečaja program automatski koristi povoljniji tečaj a na ekranu otkupa se zvjezdica premjesti s pozicije desno od Jedinični tečaj na poziciju desno od Povoljni tečaj.

Naknadni ispis otkupnog bloka moguć je kada se u prazni prozor otkupa unese broj otkupnog bloka koji se želi ispisati i u polje Broj ispisa unese u koliko primjera se želi ispis otkupnog bloka. Izborom Ispis (koji se pojavi ispod polja Broj ispisa nakon što se unese željeni broj otkupnog bloka za ponovni ispis) otkupni blok se ispiše (Prozor 11) .

6. OTKUP INO ČEKOVA

Izborom Otkup ino čekova na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se Prozor 12 Otkup cekova strane valute.

OTKUP CEKOVA STRANE VALUTE

NALOG ZA OTKUP br. []

Valuta: [978 EUR Euro] [978] EUR

Jedinični tečaj * [7.467321]

Povoljni tečaj [7.480000] od [2500.00]

Devizni iznos []

Protuvrijednost []

Provizija [] % [] kn

Porez [] % []

UKUPNO []

STRANKA: [] Izbor [] rezident []

DONOSITELJ []

broj čeka []

Napomena / Ser.br. []

11:49:39

Datum: [01/10/2003] Banka: [HNB]

Saldo blagajne kn [83.743,80 kn]

Arhiviranje

Nova kupnja

Broj ispisa: [1]

Izlaz

Prozor 12

Ulazom u otkup ino čekova aktivno je polje za unos šifre valute. Unosom istog i potvrdom dolazi se na polje Devizni iznos gdje se unosi iznos čekova koji se otkupljuju. Potvrdom unosa iznosa (enterom) aktivno polje postaje Arhiviranje (spremanje transakcije) koje se potvrđuje razmaknicom ili klikom mišem. Po arhiviranju Program javlja poruku o uspješno provedenoj transakciji, pridijeli broj otkupnom bloku (slovo O i redni broj s vodećim nulama) i šalje otkupni blok na ispis na matrični pisac koji mora biti uključen i s papirom.

Osnovna konfiguracija nalaže korištenje matričnog pisca za ispis otkupnih blokova s 852 standardom za ispis naših slova s ispisom 3 otkupna bloka na jednom listu perforiranog papira A4 formata. Standard ispisa naših slova (852 ili 437) može se u konfiguracijskoj datoteci izmijeniti.

Nakon arhiviranja transakcije Program se fokusira na polje za unos šifre valute i spreman je za unos sljedećeg iznosa otkupa ino čekova.

Na prozoru otkupa čekova strane valute stalno su prikazani datum i vrijeme i dinamički saldo kunske blagajne (sa svakom promjenom se saldo ažurira).

Ostale mogućnosti kod otkupa čekova strane valute:

- jednim klikom mišem na prazan kvadrat uz rezident bira se rezident (po osnovnoj postavci je postavljen nerezident)

- preko donositelja mogu se prekucati ime i prezime onoga koji prodaje ino čekove, te eventualno ostali njegovi podaci
- ukoliko zbog problema u radu sustava (kvar strojne opreme ili nestanak električne energije) nije dio prometa unesen u računalo već je ručno unesen broj svakog obrasca s ručnog unosa se po osposobljavanju računalnog sustava unosi u polje Napomena/Ser.br.
- izborom Nova kupnja program se fokusira na izbor valute za otkup
- ukoliko korisnik Programa samo radi otkup valute može mu se aktivirati polje provizija (što je zadano u konfiguracijskoj datoteci)
- ukoliko je protuvrijednost deviznog iznosa otkupa veća od eventualno unešenog minimalnog iznosa povoljnog tečaja Program automatski koristi povoljniji tečaj a na ekranu otkupa se zvjezdica premjesti s pozicije desno od Jedinični tečaj na poziciju desno od Povoljni tečaj.

Naknadni ispis otkupnog bloka moguć je kada se u prazni prozor otkupa unese broj otkupnog bloka koji se želi ispisati i u polje Broj ispisa unese u koliko primjera se želi ispis otkupnog bloka. Izborom Ispis (koji se pojavi ispod polja Broj ispisa nakon što se unese željeni broj otkupnog bloka za ponovni ispis) otkupni blok se ispiše.

[Početak...](#)

7. PRODAJA VALUTE

Izborom Prodaja valute na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor 13 Prodaja strane valute.

PRODAJA STRANE VALUTE

NALOG ZA PRODAJU br. []

Valuta [978 EUR Euro] [978] **EUR**

Jedinični tečaj * [7.555550]

Povoljni tečaj [7.540000] **od** [2500.00]

Devizni iznos []

Protuvrijednost []

UKUPNO [Obr.povrata novca] []

STRANKA: [] **Izbor** [] ☒ **rezident**

[DONOSITELJ]

[]

[]

dokument []

Instrument plaćanja [GOT Gotovina]

Ser.br.fiskalnog obrasca []

08:55:25

Datum [01/10/2003] **Banka** [HNB]

Saldo blagajne EUR [96842.00]

Arhiviranje

Nova prodaja

Broj ispisa: [1]

Izlaz

Prozor 13

Korištenje dijela Programa za prodaju valute je vrlo slično dijelu za otkup valute uz manje razlike i dodatke.

Program se instalacijom konfigurira za najbrži korisnički rad: Ulazom u prodaju strane valute postavljena je najčešće korištena valuta (EUR, ali se u konfiguraciji Programa može postaviti i bilo koja druga valuta), aktivno polje je Devizni iznos što znači da Program očekuje unos iznosa koji se prodaje. Potvrdom unosa iznosa (enterom) aktivno polje postaje Arhiviranje (spremanje transakcije) koje se potvrđuje razmaknicom ili klikom mišem. Po arhiviranju Program javlja poruku o uspješno provedenoj transakciji, pridijeli broj otkupnom bloku (slovo P i redni broj s vodećim nulama). Automatski se otvara prozor obračuna povrata novca (Prozor 14): otvaranje ili ne ovog prozora je stvar konfiguracije i po defaultu se postavlja s instalacijom ali se može u konfiguracijskoj datoteci promijeniti. Na prikazanom primjeru vršila se prodaja 100,00 EUR-a. Stranka je uplatila 800,00 kn (u polje Uplaćeno se unese 800,00), a za 100,00 EUR treba platiti 755,55 kn (što je vidljivo u polju Za uplatu). Stranci je potrebno isplatiti 100,00 EUR-a i uzvratiti 44,45 kn (što je vidljivo u polju Za isplatu).

Obracun povrata novca		
Uplaćeno	800.00	kn
Za uplatu	755.55	kn
Za isplatu	44.45	kn
	100.00	EUR

Izlaz

Prozor 14

Izborom Izlaz na Proзору 14 automatski se šalje prodajni blok na ispis na matrični pisač koji mora biti uključen i s papirom.

Osnova konfiguracija nalaže korištenje matričnog pisača za ispis otkupnih blokova s 852 standardom za ispis naših slova s ispisom 3 otkupna bloka na jednom listu perforiranog papira A4 formata. Standard ispisa naših slova (852 ili 437) može se u konfiguracijskoj datoteci izmijeniti (dan je primjer ispisa prodajnog bloka u Prilogu 6 - Primjeri ispisa).

Nakon arhiviranja transakcije Program se fokusira na polju Devizni iznos i spreman je za unos sljedećeg iznosa prodaje.

Ukoliko se želi unos druge valute prodaje prekuca se šifra ili oznaka valute ili pritiskom na strelicu prema dolje uz polje Valuta izabere se ta druga valuta nakon čega je Program na polju Devizni iznos i očekuje unos iznosa. Nakon arhiviranja transakcije automatski se program vraća na osnovnu valutu (EUR) i očekuje novi unos deviznog iznosa za prodaju.

Na prozoru prodaje strane valute stalno su prikazani datum i vrijeme i dinamički saldo aktivne devizne blagajne (sa svakom promjenom se saldo ažurira).

Ostale mogućnosti kod prodaje:

- uz polje Instrument plaćanja izborom na strelicu prema dolje može se izabrati neki drugi instrument plaćanja umjesto gotovine kao ček tekućeg računa građana, debitna ili kreditna kartica
- jednim klikom mišem na kvačicu uz rezident bira se nerezident
- preko donositelja mogu se prekucati ime i prezime onoga koji kupuje valutu
- ukoliko zbog problema u radu sustava (kvar strojne opreme ili nestanak električne energije) nije dio prometa unesen u računalo već je ručno unesen broj svakog obrasca s ručnog unosa se po osposobljavanju računalnog sustava unosi u polje Ser.br.tiskanog obrasca
- izborom Nova prodaja program se fokusira na izbor valute za prodaju
- ukoliko je protuvrijednost deviznog iznosa prodaje veća od eventualno unešenog minimalnog iznosa kod povoljnog tečaja program automatski koristi povoljniji tečaj a na ekranu prodaje se zvjezdica premjesti s pozicije desno od Jedinični tečaj na poziciju desno od Povoljni tečaj.

Naknadni ispis prodajnog bloka moguć je kada se u prazni prozor prodaje unese broj prodajnog bloka koji se želi ispisati i u polje Broj ispisa unese u koliko primjera se želi ispis prodajnog bloka. Izborom Ispis (koji se pojavi ispod polja Broj ispisa nakon što se unese željeni broj prodajnih blokova za ponovni ispis) prodajni blok se ispiše (analogno kao kod naknadnog ispisa otkupnog bloka)

8. UPLATA / ISPLATA KUNA

Izborom UPLATA/ISPLATA kuna na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se Prozor 15/16 Uplata/Isplata kuna.

Uplata kuna

Transakcija

Iznos

Komitent

Broj tiskanog obrasca

Arhiviranje **Ispis** **Očisti** **Pregled** **Izlaz**

Datum uplate Broj uplate

01/10/2003

Napuni promet

Prozor 15

Isplata kuna

Transakcija

Iznos

Komitent

Broj tiskanog obrasca

Arhiviranje **Ispis** **Očisti** **Pregled** **Izlaz**

Datum isplate Broj isplate

01/10/2003

Napuni promet

Prozor 16

Pritiskom na strelicu prema dolje u dijelu polja Transakcija bira se tip transakcije iz ukupnog seta zakonom propisanih transakcija (Prozori 17/18).

Uplata kuna

Transakcija

- OU ostale uplate
- UA Primitak kuna po osnovi prodaje razlike između otkup
- UD Primitak kuna po osnovi unovčenja slipova po debitn
- UE Primitak efektivnih kuna
- UK Primitak kuna po osnovi unovčenja slipova po kredit
- UL Primitak kuna po osnovi prodaje otkupljene strane g
- UN Primitak kuna iz drugog mjenjačkog mjesta istog ovla
- UP Primitak kuna sa računa za redovno poslovanje
- UT Primitak kuna po osnovi unovčenja čekova po tekućim
- UU Primitak kuna iz drugog blagajničkog mjesta koje je

Arhiviranje Ispis Očisti Pregled Izlaz

Datum uplate Broj uplate

01/10/2003

Napuni promet

Prozor 17

Isplata kuna

Transakcija

- ID Izlaz iz blagajne slipova po debitnim karticama koj
- IE Izlaz efektivnih kuna
- IK Izlaz iz blagajne slipova po kreditnim karticama ko
- IN Prijenos kuna na drugo mjenjačko mjesto istog ovlaš
- IP Polaganje kuna na račun za redovno poslovanje
- IT Izlaz iz blagajne čekova po tekućem računu građana
- IU Prijenos kuna na drugo blagajničko mjesto koje je u
- OI ostale isplate

Arhiviranje Ispis Očisti Pregled Izlaz

Datum isplate Broj isplate

01/10/2003

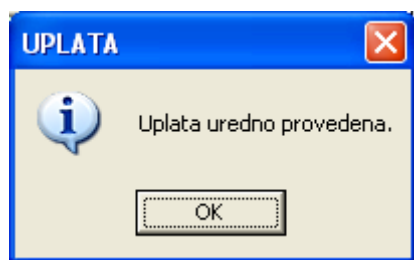
Napuni promet

Prozor 18

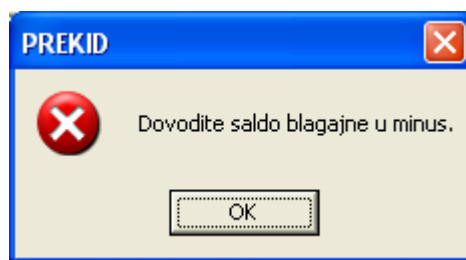
Po izboru tipa transakcije fokus se automatski seli na polje Iznos gdje se unosi iznos uplate/isplate. Potvrdom unesenog iznosa (enterom) fokus se seli na komitenta i na broj tiskanog obrasca (to je broj s obrascu ručnog unosa uplate i koristi se uz naknadan unos podataka u računalu nakon ručnog unosa zbog npr. kvara opreme), te nakon toga na Arhiviranje.

Potvrda Arhiviranja (razmaknicom kada je fokus na Arhiviranje ili jednostrukim klikom mišem na Arhiviranje) sprema unesene podatke u bazu podataka s odgovarajućim brojem uplate/isplate. Broj

uplate/isplate sastoji se od kratice transakcije (2 slova) i rednog broj za tu transakciju. Program daje poruku o uredno provedenoj uplati/isplati (Prozor 19) ili prekida transakciju arhiviranja uz odgovarajuću poruku (npr. u slučaju kunske isplate u većem iznosu od stanja blagajne - Prozor 20).

Prozor 19

Prozor 20

Ispis uplatnice/isplatnice na pisaču dobije se izborom Ispis (primjer uplatnice/isplatnice dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa) .

Osnovna konfiguracija nalaže korištenje matričnog pisača za ispis uplatnica/isplatnica s 852 standardom za ispis naših slova s mogućnošću ispisa 3 uplatnice/isplatnice na jednom listu perforiranog papira A4 formata. Standard ispisa naših slova (852 ili 437) može se u konfiguracijskoj datoteci izmijeniti.

Izbor Očisti koristi se za brisanje svih unesenih podataka s ekrana uplate/isplate kuna.

Izborom Pregled otvara se Blagajnički dnevnik za evidentiranje transakcija koji je predmet posebnog dijela uputa (Blagajnički dnevnik).

Izborom Napuni promet fokus se seli na polje Broj uplate / Broj isplate. Unosom željenog broja uplate/isplate i njegovom potvrdom (enterom) u prozor uplate/isplate kuna se prikažu spremljeni podaci određeni unesenim brojem. Ukoliko se ne nađu podaci za zadani broj ekran ostane prazan (bez podataka o iznosu, tipu transakcije, datumu), a polje Broj uplate/isplate se isprazni.

Naknadno ispisivanje uplatnice/isplatnice kuna ostvaruje se učitavanjem podataka na ekran za zadani broj uplate/isplate i izborom Ispis.

9. UPLATA / ISPLATA DEVIZA

Izborom UPLATA / ISPLATA deviza na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Uplata/Isplata deviza (Prozori 21/22 - s prikazom tipova transakcija) s fokusom na izboru valute.

Uplata

Valuta: 978 EUR Euro 978

Tečaj: 7.467321

Transakcija: FP

FP Primitak strane gotovine sa deviznog računa
FN Primitak strane gotovine s drugog mjenjačkog mjesta
FP Primitak strane gotovine sa deviznog računa
FU Primitak strane gotovine s drugog blagajničkog mjes
OU ostale uplate

Komitent:

Broj tiskanog obrasca:

Arhiviranje Ispis Očisti Pregled Izlaz

Datum uplate: 01/10/2003 Broj uplate:

Napuni promet

Prozor 21

Isplata

Valuta

Tečaj

Transakcija

FC Odnosjenje čekova koji glase na stranu valutu banci
 FD Prijenos strane gotovine na drugo mjenjačko mjesto
 FG Odnosjenje strane gotovine banci na otkup
 FI Prijenos strane gotovine na drugo blagajničko mjesto
 FM Polaganje strane gotovine na devizni račun
 OI ostale isplate

Broj tiskanog obrasca

Arhiviranje Ispis Očisti Pregled Izlaz

Datum isplate Broj isplate

Prozor 22

Valuta koja će se koristiti u transakciji bira se iz tablice ponuđenih valuta ili unosom šifre valute. Nakon izbora valute u polje Tečaj automatski se puni temeljni kupovni tečaj za odabranu valutu. Ukoliko nije arhivirana tečajna lista za odabranu valutu Program javi poruku o nearhiviranom tečaju..

Pritiskom na strelicu prema dolje u dijelu polja Transakcija bira se tip transakcije iz ukupnog seta zakonom propisanih transakcija. U pravilu se tečaj ne može prekucati za odabranu transakciju osim za sljedeći odabir transakcija:

- kod uplate - FN primitak strane gotovine s drugog mjenjačkog mjesta istog ovlaštenog mjenjača,
- kod isplate - FC odnosjenje čekova koji glase na stranu valutu banci na otkup
FG odnosjenje strane gotovine banci na otkup

Po izboru tipa transakcije fokus se automatski seli na polje Iznos gdje se unosi iznos uplate/isplate. Ukoliko se radi o transakcijama odnosa valute banci na otkup (FC ili FG), iznos se puni automatski i nije ga moguće prekucati. Potvrdom unesenog iznosa (enterom) fokus za unos se seli na komitenta i na broj tiskanog obrasca (to je broj s obrasca ručnog unosa uplate i koristi se uz naknadan unos podataka u računalo nakon ručnog unosa zbog npr. kvara opreme), te nakon toga na Arhiviranje.

Potvrda Arhiviranja (razmaknicom kada je fokus na Arhiviranje ili jednostrukim klikom mišem na Arhiviranje) sprema unesene podatke u bazu podataka s odgovarajućim brojem uplate/isplate. Ukoliko se radi o transakcijama odnosa valute banci na otkup (FC ili FG), prije spremanja u bazu otvara se prozor za unos postotka provizije za navedene transakcije. Broj uplate/isplate sastoji se od kratice transakcije (2 slova) i rednog broj za tu transakciju. Program daje poruku o uredno provedenoj uplati/isplati ili prekida transakciju arhiviranja uz odgovarajuću poruku (npr. u slučaju isplate u većem iznosu od stanja blagajne za izabranu valutu).

Ispis uplatnice/isplatnice na pisaču dobije se izborom Ispis (primjer uplatnice/isplatnice dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa).

Osnovna konfiguracija nalaže korištenje matričnog pisača za ispis uplatnica/isplatnica s 852 standardom za ispis naših slova s mogućnošću ispisa 3 uplatnice/isplatnice na jednom listu perforiranog papira A4 formata. Standard ispisa naših slova (852 ili 437) može se u konfiguracijskoj

datoteci izmijeniti.

Izbor Očisti koristi se za brisanje svih unesenih podataka s ekrana uplate/isplate.

Izborom Pregled otvara se Blagajnički dnevnik za evidentiranje transakcija koji je predmet posebnog dijela uputa (Blagajnički dnevnik).

Izborom Napuni promet fokus se seli na polje Broj uplate / Broj isplate. Unosom željenog broja uplate/isplate i njegovom potvrdom (enterom) u prozor uplate/isplate deviza se prikažu spremljeni podaci određeni unesenim brojem. Ukoliko se ne nađu podaci za zadani broj ekran ostane prazan (bez podataka o valuti, tečaju, iznosu, tipu transakcije, datumu), a polje Broj uplate/isplate se isprazni.

Naknadno ispisivanje uplatnice/isplatnice deviza ostvaruje se učitavanjem podataka na ekran za zadani broj uplate/isplate i izborom Ispis.

10. STORNO

Izborom Storno na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Storniranje transakcija.

Moguće je stornirati otkup valute ili ino čeka, prodaju valute, uplatu/isplatu kuna ili deviza. Dozvoljen je storno samo one transakcije koja je napravljena u tekućem datumu.

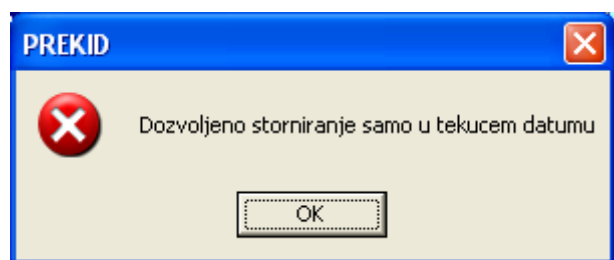
Ulaskom u prozor za storno fokus se automatski postavlja na polje Broj transakcije. Unese se broj transakcije koja se želi stornirati što ima za rezultat punjenje podataka o transakciji na ekran (na Proзору 23 prikazani su napunjeni podaci na ekranu za storno otkupa valute) ili se ništa ne napuni na ekran ukoliko je uneseni broj transakcije nepostojeći.

Nakon pregleda da li je to transakcija koja se želi stornirati bira se razlog storna (storno na zahtjev stranke ili storno zbog pogrešnog unosa) i odabirom Storno izvrši se storniranje transakcije s ekrana (nakon još jedne potvrde od strane korisnika - Prozor 24). Po obavljenom stornu program javi poruku o uspješno izvršenoj transakciji (Prozor 25) ili poruku o nemogućnosti storna (Prozor 26). Ako je transakcija uspješno izvršena, automatski se ispisuje potvrda o storniranju.

Prozor 23

Prozor 24

Prozor 25

Prozor 26

11. SALDO BLAGAJNE

Izborom Saldo blagajne na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Saldo blagajne.

Izborom Napuni saldo Program daje trenutni saldo svih valuta (Prozor 27).

Izborom Ispis 1 i Ispis 2 Program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteke šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Primjer ispisa nakon izbora Ispis 1 ili 2 dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

SALDO BLAGAJNE

Na dan:
01/10/2003

Napuni saldo

Ispis 1

Ispis 2

Izlaz

Šifra valute	Oznaka valute	Saldo valute	Naziv valute
		ČEK TEK.RAČ.GR.	
893	HRK	9.797,68	HRK Hrvatska kuna
		DEBITNA KARTICA	
893	HRK	2.110,61	HRK Hrvatska kuna
		INO ČEKOVI	
840	USD	200,00	USD Američki dolar
978	EUR	300,00	EUR Euro
		GOTOVINA	
036	AUD	100,00	AUD Australski dolar
705	SIT	30.600,00	SIT Slovenski tolar
840	USD	14.400,00	USD Američki dolar
893	HRK	95.604,10	HRK Hrvatska kuna
978	EUR	111.642,00	EUR Euro

Prozor 27

12. BLAGAJNIČKI DNEVNIK

Izborom Blagaj. dnevnik na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Blagajnički dnevnik za evidentiranje transakcija.

Unosom datuma u polje na dan za koji se želi prikaz blagajničkog dnevnika, izborom selekcije blagajničkih transakcija, eventualno valute, odabirom po čemu se želi poredak transakcija u prikazu i izborom Napuni dnevnik dobiju se na ekranu podaci o izvršenim transakcijama uz postavljene uvjete (Prozor 28).

Prikaz podataka po stupcima je usklađen sa zahtjevima zakonodavca.

Izborom Ispis dnevnika Program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteka šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Primjer ispisa nakon izbora Ispis dnevnika dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

BLAGAJNIČKI DNEVNIK ZA EVIDENTIRANJE TRANSAKCIJA

na dan:

29/09/2003

Napuni dnevnik

Ispis dnevnika

Izlaz

Selekcija blagajničkih transakcija:

☒ Sve
 ☐ Otkup
 ☐ Prodaja
 ☐ Got.uplate
 ☐ Got.isplate
 ☐ Storna

Valuta:

Poredak transakcija po:

☒ nastanku
 ☐ valuti
 ☐ akronimu
 ☐ serij.broj

Redni broj transak. 1	Vrijeme transakcije 2	Opis transakcije 3	Serijski broj 4	Va-luta 5	Tecaj 6	PLins. u str. gotov. 7	Primici u stranoj gotovini 8	Izdaci u stranoj gotovini 9	Plat. instr. u kn 10	Primici u kunama 11	Izdaci u kunama 12
1.	2003-09-2	PRIMKN01 > upla	UP000000001	HRK	1.0		0,00	0,00	GOT	60.050,23	0,0
2.	2003-09-2	OSTUPL > ostale	OU000000001	HRK	1.0		0,00	0,00		14.500,00	0,0
3.	2003-09-2	PRIMKN02 > upla	UL000000001	HRK	1.0		0,00	0,00	GOT	10.000,00	0,0
4.	2003-09-2	PRIMFC03 > upla	FP000000001	EUR	7.46767	GOT	100.000,00	0,00		0,00	746.767,0
5.	2003-09-2	PRIMFC01 > upla	FU000000001	USD	6.519	GOT	15.000,00	0,00		0,00	97.785,0
6.	2003-09-2	OSTISP > ostale	OI000000001	HRK	1.0		0,00	0,00		0,00	1.500,0
7.	2003-09-2	IZDFC05 > isplate	FG000000001	EUR	7.44444	GOT	0,00	150,00		0,00	1.116,6
8.	2003-09-2	STORNO02 > prii	O0000000001	EUR	7.46767		100,00	0,00		0,00	746,7
9.	2003-09-2	STORNO02 > prii	O0000000001	EUR	7.46767		-100,00	0,00		0,00	-746,7
10.	2003-09-2	OTKGOT > primit	O0000000002	USD	6.519	GOT	125,00	0,00	GOT	0,00	814,8
11.	2003-09-2	OTKGOT > primit	O0000000003	EUR	7.46767	GOT	125,00	0,00	GOT	0,00	933,4
12.	2003-09-2	STORNO02 > izd	P0000000001	EUR	7.535353		0,00	75,00		565,15	0,0
13.	2003-09-2	STORNO02 > izd	P0000000001	EUR	7.535353		0,00	-75,00		0,00	0,0
14.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000002	EUR	7.535353	GOT	0,00	100,00	GOT	753,54	0,0
15.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000003	EUR	7.535353	GOT	0,00	200,00	GOT	1.507,07	0,0
16.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000004	EUR	7.535353	GOT	0,00	500,00	CEK	3.767,68	0,0
17.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000005	EUR	7.53	GOT	0,00	1.000,00	CEK	7.530,00	0,0
18.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000006	EUR	7.535353	GOT	0,00	300,00	DEB	2.260,61	0,0
19.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000007	USD	6.559	GOT	0,00	125,00	KRED	819,88	0,0
20.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000008	EUR	7.535353	GOT	0,00	100,00	GOT	753,54	0,0
21.	2003-09-2	PROGOT > izdata	P0000000009	USD	6.559	GOT	0,00	100,00	KRED	655,90	0,0

13. BLAGAJNA

Izborom Blagajne na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Blagajna.

Unosom u polja od i do bira se željeno razdoblje prikaza te izborom Napuni pregled prikazu se na ekranu svi blagajnički prometi u zadanom periodu (Prozor 29).

Izborom Ispis 1 Program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteka šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Unosom oznake valute u polje Valuta prikaza na ekranu se dobije prikaz blagajničkih prometa samo za zadanu valutu.

Unosom akronima u polje Akronim na ekranu se dobije prikaz blagajničkih prometa samo za zadani akronim.

Izborom u polju Poredak u prikazu po: (stavljanjem točkice na valutu, serijski broj, nastanak ili akronim) određuje se poredak prikaza blagajničkih prometa.

BLAGAJNA

Za razdoblje:

od

29/09/2003

do

30/09/2003

VALUTA PRIKAZA:

AKRONIM

Poredak u prikazu po:

☒ Valuti

☐ Nastankui

☐ Ser.broju

☐ Akronimu

Ozn. valute	Šifra valute	Saldo
AUD	036	100,00
CHF	756	850,00
EUR	978	112.692,00
HRK	893	78.195,00
SIT	705	40.600,00
USD	840	13.650,00

Napuni pregled

Ispis 1

Kontrola salda valuta

Resaldacija valuta

Izlaz

Serijski broj 1	Datum i vrijeme	Ozn. val. 3	Opis transakcije 5	Primitak 6	Izdatak 7	Saldo 8
P000000013	2003-09-29	EUR	prodaje strane gotovine		150.00	97.042,00
P000000010	2003-09-29	EUR	prodaje strane gotovine		100.00	96.942,00
P000000012	2003-09-29	EUR	prodaje strane gotovine		150.00	96.792,00
O000000008	2003-09-30	EUR	otkup strane gotovine >	150,00		96.942,00
			DONOS HRK	0,00		0,00
P000000015	2003-09-29	HRK	prodaja strane gotovine	926,85		926,85
O000000002	2003-09-29	HRK	otkup strane gotovine >		814.88	111,97
O000000001	2003-09-29	HRK	otkup strane gotovine >		746.77	-634,80
O000000007	2003-09-29	HRK	***STORNO02*** > S1		-1.493.53	858,73
P000000017	2003-09-30	HRK	prodaja strane gotovine	3.550,00		4.408,73
UL00000001	2003-09-29	HRK	uplata u kunama - prim	10.000,00		14.408,73
O000000008	2003-09-30	HRK	otkup strane gotovine >		1.117.50	13.291,23
OU00000001	2003-09-29	HRK	ostale uplate > OSTUF	14.500,00		27.791,23
UP00000001	2003-09-29	HRK	uplata u kunama - prim	60.050,23		87.841,46
P000000018	2003-09-30	HRK	prodaja strane gotovine	4.228,00		92.069,46
O000000009	2003-09-30	HRK	otkup strane gotovine >		1.862.50	90.206,96
P000000016	2003-09-30	HRK	prodaja strane gotovine	1.132,50		91.339,46
IT00000001	2003-09-30	HRK	isplata u kunama - izla:		1.500.00	89.839,46
O000000010	2003-09-30	HRK	otkup cekova koji glase		1.380.00	88.459,46
OI00000001	2003-09-29	HRK	ostale isplate > OSTISI		1.500.00	86.959,46
P000000007	2003-09-29	HRK	prodaja strane gotovine	819,88		87.779,34
P000000010	2003-09-29	HRK	prodaja strane gotovine	753,54		88.532,88
P000000014	2003-09-29	HRK	prodaja strane gotovine	855,00		89.387,88

14. OBRAČUN BLAGAJNE

Izborom Obračun blag. na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Obračun dnevne blagajne - stanje blagajničkog dnevnika.

U polje Na dan unosi se datum (ponuđen je tekući dan) za koji se prikazuje obračun dnevne blagajne. Taj obračun je privremeni sve dok se na kraju radnog dana ne izabere Arhiviraj obračun nakon čega taj obračun postaje konačni koji se niti na koji način više ne može promijeniti.

Primjer izgleda na ekranu privremenog obračuna dan je prikazom Prozora 30.

OBRAČUN DNEVNE BLAGAJNE - stanje blagajničkog dnevnika

Na dan: **01/10/2003**

Napuni obračun **Arhiviraj obračun** **Ispis obračuna** **Izlaz**

Zadnji obračun: **30/09/2003**

PRIVREMENI OBRAČUN

Teč. razl. od predaje banci na otkup: 0,00 kn
Provizija od predaje banci na otkup: 0,00 kn

Naziv		Iznos
Ukupno obračunska tečajna razlika iz stupca 5:		1679.13
Ukupno obračunska tečajna razlika iz stupca 14:		0.00
Ukupno tečajna razlika od kupoprodaje (prihod od financijske dobiti -		8.82
Ukupno tečajna razlika od predaje banci na otkup:		0.00
Ukupno naplaćena provizija (stupac 9):		0.00
Ukupno provizija banke na predanu stranu gotovinu i čekove:		0.00

Valuta	Pa	Tečaj	Početno stanje blaga	Obračun razlika	Primitak od mjenj. poslova	Izdatak mjenjački	Prihod od financijsk	Uplata u stranoj go	Isp	Konačno stanje bla	Stvarno s blagajne	Razlik				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17(16)
EUR 978	1	7.467321	96942.00	1679.13		100.00	100.00	8.82			15000.00			11942.00		
			723897.03			746.73	755.55				12009.82	0.00		135898.03		
SIT 705	100	0.031759	30600.00	-4.31										30600.00		
			971.83													
USD 846	1	6.519400	14600.00	5556.76										14600.00		
			95183.24													
					Primici u kunsku blagajnu na osnovi prodaje str. valute		GOT: 755.55									
					ČEK: 0.00											
					DEB: 0.00											
					KUP: 0.00											

Prozor 30

Prikazani podaci u tablici obračuna dnevne blagajne su u skladu sa zahtjevima zakonodavca.

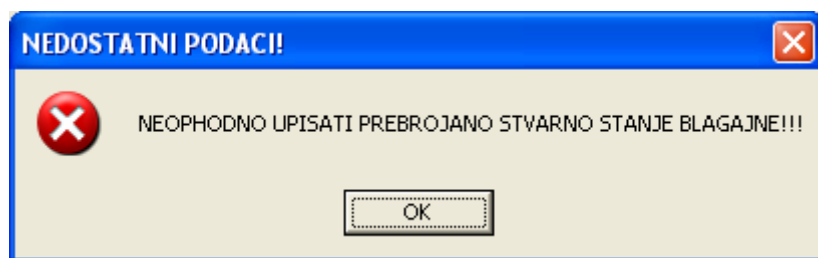
Ako je od zadnjeg konačnog obračuna predana valuta na otkup banci automatski se pune podaci o ostvarenoj proviziji od te prodaje banci. Nadalje se izabere Napuni obračun i unese stvarno stanje blagajne za svaku pojedinu valutu u stupac 16 obračuna dnevne blagajne. Protuvrijednost stupca 16 puni se automatski, jednako kao i stupci 17, 18 i 19. Izborom Arhiviraj obračun isti se sprema u bazu. Kada obračun dnevne blagajne postane konačni više se ne može provesti niti jedna transakcija do sljedećeg dana. Konačni obračun ne može se stornirati. Unos transakcija ponovno je moguć sljedećeg dana.

Primjer ispisa konačnog obračuna dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

Ukoliko se pokuša izborom Arhiviraj obračun isti spremi u bazu bez unosa stvarnog stanja blagajne po valutama Program javi poruku o nedostatnim podacima (Prozor 31).

Arhivirani konačni obračun iz prošlosti može se ponovno prikazati na ekranu unosom u polje Na dan: željenog datuma i izborom Napuni obračun. Tako prikazani konačni obračun može se ispisati izborom Ispis obračuna.

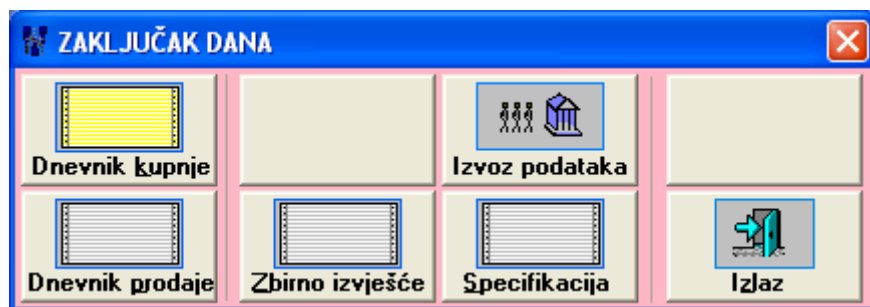
Privremeni obračun dnevne blagajne može se po želji korisnika ispisivati u toku radnog dana koliko se želi puta izborom Ispis obračuna čime Program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteka šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Prozor 31

15. KRAJ DANA

Izborom Kraj dana na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvara se prozor Zaključak dana (Prozor 32).

Prozor 32

DNEVNIK KUPNJE

Izborom Dnevnik kupnje s prozora Zaključak dana dobije se Dnevnik otkupa strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu.

Unosom datuma ili zadržavanjem ponuđenog tekućeg datuma u polju Na dan: i izborom Napuni dnevnik prikažu se sve transakcije otkupa s iznosima svih otkupa u valuti (odvojeno rezident i nerezident), primijenjeni kupovni tečaj (temeljni, povoljniji) i protuvrijednosti u kunama (Prozor 33).

Odvojeno su prikazani otkupljena gotovina i otkupljeni čekovi.

Sumirani su podaci o ukupnoj protuvrijednosti u kunama za otkupljenu gotovinu i čekove, te sveukupno za otkupljenu gotovinu i čekove zajedno.

Izborom Ispis dnevnika omogućeno je ispisivanje prikazanog dnevnika otkupa na ekranu na način da program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteka šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Primjer ispisa nakon izbora Ispis dnevnika dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

Izborom Ispis broja ispisa omogućeno je ispisivanje ukupnog broja ispisa za svaki otkupni blok.

Primjer ispisa nakon izbora Ispis broja ispisa dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

DNEVNIK OTKUPA STRANE GOTOVINE i čekova koji glase na stranu valutu						
Na dan:		Napuni dnevnik		Ispis dnevnika	Ispis broja ispisa	Izlaz
01/10/2003						
Serijski broj potvrde	Broj. i slov. oznaka valute	Iznos otkupa rezidenti	Otkup nerezidenti	Ukupno	Kupovni tečaj	Protuvrijednost u kunama
2	3	4	5	6	7	
0000000011	EUR 978	100,00	0,00	100,00	7.467321	746,73
0000000012	EUR 978	0,00	100,00	100,00	7.467321	746,73
0000000012	EUR 978	-0,00	-100,00	-100,00	7.467321	-746,73
0000000014	USD 840	250,00	0,00	250,00	6.5194	1.629,85
0000000015	CHF 756	1.000,00	0,00	1.000,00	4.8111	4.811,10
0000000016	EUR 978	150,00	0,00	150,00	7.467321	1.120,10
0000000017	SIT 705	10.000,00	0,00	10.000,00	0.031759	317,59
0000000018	EUR 978	2.000,00	0,00	2.000,00	7.49	14.980,00
0000000019	USD 840	1.000,00	0,00	1.000,00	6.525	6.525,00
						30.130,37
OTKUPLJENI ČEKOVI						
0000000013	EUR 978	0,00	200,00	200,00	7.467321	1.493,46
						1.493,46

DNEVNIK PRODAJE

Izborom Dnevnik prodaje s prozora Zaključak dana dobije se Dnevnik prodaje.

Unosom datuma ili zadržavanjem ponuđenog tekućeg datuma u polju Na dan: i izborom Napuni dnevnik prikazu se sve transakcije prodaje s iznosima svih prodaja u valuti (odvojeno rezident i nerezident), primijenjeni prodajni tečaj (temeljni, povoljniji) i protuvrijednosti u kunama (Prozor 34).

Izborom Ispis omogućeno je ispisivanje prikazanog dnevnika prodaje na ekranu na način da program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteka šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Primjer ispisa nakon izbora Ispis dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

Izborom Ispis broja ispisa omogućeno je ispisivanje ukupnog broja ispisa za svaki prodajni blok.

DNEVNIK PRODAJE						
Na dan: 01/10/2003		 Napuni dnevnik	 Ispis	 Ispis broja ispisa	 Izlaz	
Serijski broj potvrde	Brojčana i slovna oznaka valute 2	Iznos prodaje rezidenti 3	Prodaja nerezidenti 4	Ukupno 5	Prodajni tečaj 6	Protuvrijednost u kunama 7
P000000019	EUR 978	100,00	0,00	100,00	7.55555	755,55
P000000020	EUR 978	250,00	0,00	250,00	7.55555	1.888,89
P000000021	EUR 978	150,00	0,00	150,00	7.55555	1.133,33
P000000022	USD 840	1.200,00	0,00	1.200,00	6.55	7.860,00
P000000023	EUR 978	500,00	0,00	500,00	7.54	3.770,00
P000000024	CHF 756	150,00	0,00	150,00	4.83333	725,00
P000000025	USD 840	800,00	0,00	800,00	6.55	5.240,00
P000000026	EUR 978	200,00	0,00	200,00	7.55555	1.511,11
SVEUKUPNO						22.883,88

ZBIRNO IZVJEŠĆE

Izborom Zbirno izvješće s prozora Zaključak dana dobije se Izvješće o kupnji odnosno prodaji strane gotovine i otkupa čekova.

U polje Za razdoblje (mjesec) unese se mjesec za koji se želi prikaz zbirnog izvješća te izborom Napuni izvješće pune se podaci na ekran (prozor 35).

Izborom Ispis omogućeno je ispisivanje zbirnog izvješća prikazanog na ekranu na način da Program otvori datoteku za ispis u tekst editoru koji je prilikom konfiguriranja Programa postavljen. Tako otvorena datoteka šalje se na klasičan način (npr. izborom File - Print) na ispis.

Primjer ispisa nakon izbora Ispis dan je u Prilogu 6 - Primjeri ispisa.

Redni broj 1	Šifra valute 2	Oznaka valute 3	Iznos otkupa strane gotovine 4	Iznos otkupa - protuvrijednost 5	Iznos prodaje strane gotovine 6	Iznos prodaje - protuvrijednost 7
R						
1	840	USD	1250	8155	2200	14412
2	705	SIT	11000	349	0	0
3	756	CHF	1000	4811	150	725
4	978	EUR	2250	16847	2429	18326
N						
5	978	EUR	150	1120	0	0

Redni broj 1	Šifra valute 2	Oznaka valute 3	Iznos otkupa stranih čekova 4	Iznos otkupa - protuvrijednost 5
R				
1	978	EUR	200	1493
N				
2	978	EUR	200	1493

Za razdoblje (mjesec):

10

 Napuni izvješće

 Ispis

 Izlaz

IZVOZ PODATAKA

Izborom Izvoz podataka s prozora Zaključak dana otvori se Prozor 36: Izvoz podataka. Unese se period izvoza (u polja od i do) te izborom TL, BT, TL i BT za kodirane podatke i/ili kodirane i nekodirane podatke obavi se izvoz istih u skladu sa zahtjevom zakonodavca.

Mjesto izvoza podataka i naziv ASCII tekst datoteke ovise o onome tko izvoz podataka radi. Izborom izvoza TL i BT za kodirane i nekodirane podatke otvori se prozor za spremanje izvozne datoteke (Prozor 37) gdje se bira mjesto i unese naziv spremljene ASCII tekst datoteke.

Opis izgleda izvozne datoteke:

Kodirani podaci:

TL: Redom idu kodirani podaci za zadani period međusobno odvojeni znakom za kraj retka.

BL: Isti princip kao za TL.

TL i BT: Redom idu svi kodirani podaci tečajne liste za jedan datum međusobno odvojeni znakom za kraj retka. Nakon toga slijede svi kodirani podaci blagajničkih transakcija za taj datum odvojeni znakom za kraj retka. Isti princip se ponavlja za sljedeći datum i tako redom do kraja perioda izvoza.

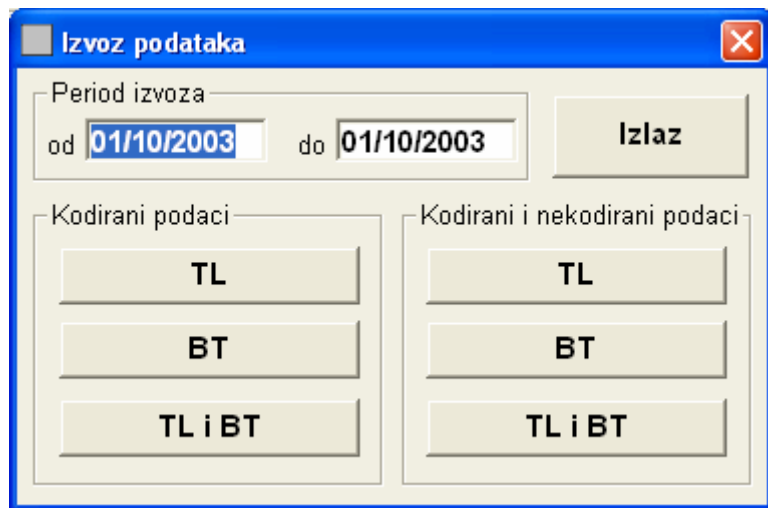
Kodirani i nekodirani podaci:

TL: Redom idu nekodirani podaci pa odgovarajući kodirani podaci međusobno odvojeni znakom ' ; ' , te oznaka za kraj retka.

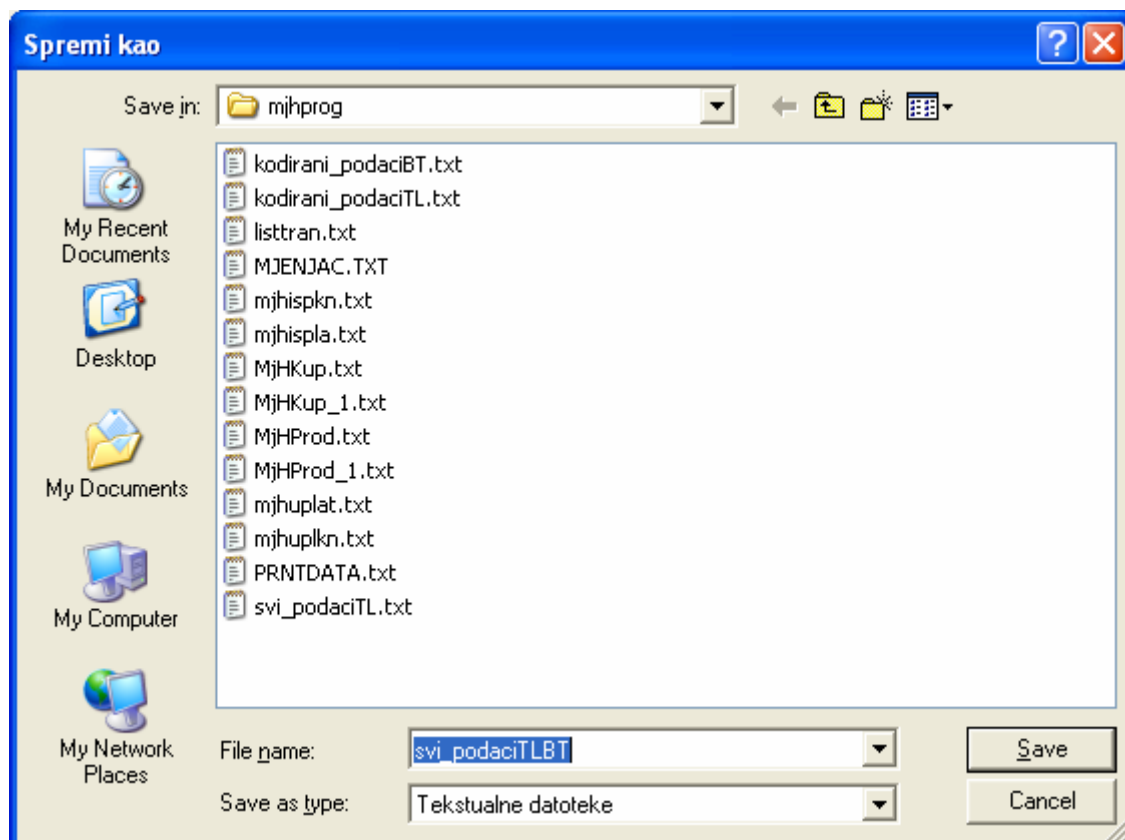
BT: Redom idu nekodirani podaci pa odgovarajući kodirani podaci, međusobno odvojeni znakom ' ; ' , te oznaka za kraj retka nakon svake transakcije, transakcija po transakcija za period izvoza.

TL i BT: Redom idu nekodirani podaci tečajne liste međusobno odvojeni znakom ' ; ' pa odgovarajući kodirani podaci tečajne liste za prvi datum perioda izvoza. Nakon toga idu istim principom (nekodirani pa kodirani) podaci o blagajničkim transakcijama za taj datum. Princip se ponavlja za sljedeći datum i tako redom do kraja perioda izvoza.

Svaki redak tečajne liste i svaka transakcija odvojeni su oznakom za kraj retka.

Prozor 36

SPECIFIKACIJA

Izborom Specifikacija s prozora Zaključak dana otvori se prozor Specifikacija strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu (Prozor 38). Ovdje je omogućeno korisniku unos specifikacije valute po apoenima i odgovarajućeg kupovnog tečaja i protuvrijednosti u kunama i čekova po valuti, iznosu, serijskom broju i odgovarajućem tečaju.

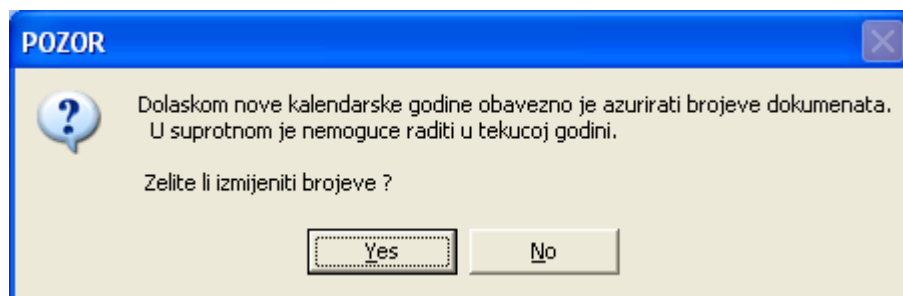
SPECIFIKACIJA STRANE GOTOVINE I CEKOVA KOJI GLASE NA STRANU VALUTU									
u razdoblju 01/10/2003 02/10/2003		Serijski brojevi otkupa: do Serijski brojevi prodaje: do		 Ispis		 Izlaz			
Valuta	Apoeni	Broj komada	Iznos	Kupovni tečaj istenog mjenj	Protuvrijednos u kunama	Kupovni tečaj banke	Protuvrijednos u kunama	Razlika u kunama	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	

Serijski broj čeka	Datum do kad vrijedi ček	Strana valuta a koju glasi ček	Iznos	Kupovni tečaj istenog mjenj	Protuvrijednos u kunama	Kupovni tečaj banke	Protuvrijednos u kunama	Razlika u kunama	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	

16. PRIJELAZ GODINE

S prijelazom s 31.12. tekuće godine na 01.01. sljedeće godine Program nakon prijave za rad i provjere tekućeg datuma i vremena automatski postavi brojač dokumenata na početak (brojevi idu od 1) uz prethodnu dozvolu korisnika za to (odgovor Yes na postavljeno pitanje prikazano u Prozoru 39).

Ukoliko korisnik odgovori s No na pitanje prikazano u Prozoru 39 Program ne dozvoljava s nastavkom rada u tek započetoj godini.

Prozor 39

17. UPUTE ZA RAD

Izborom Upute za rad na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvaraju se ove Upute za korištenje Programa.

18. REGISTRI

Izborom Registri na glavnom prozoru Programa (Prozor 4) otvaraju se Registri podataka (Prozor 40).

Prozor 40

LISTA TRANSAKCIJA

Izborom Lista transakcija s prozora Registri podataka dobije se prikaz transakcija i transakcijskih brojeva koji se mogu koristiti za direktan ulazak u pojedine module unosom transakcijskog broja na glavnom prozoru aplikacije (Prozor 4).

AŽUR PARAMETARA

Izborom Ažur parametara s prozora Registri podataka otvara se prozor Izmjena konfiguracijskih parametara (Prozor 41).

U ovom prozoru mogu se izmijeniti pojedini podaci o:

- korisniku (adresa, telefon),
- banci (ime ugovorne banke)
- načinu poslovanja: - osnovna oznaka valute koja će se pojavljivati kod otkupa i prodaje automatski
- podaci o % provizije i % poreza na proviziju i minimalnom iznosu provizije ukoliko korisnik radi samo otkup
- iznos u kunama koji će dati upozorenje korisniku (instalacijom postavljen na 105.000,00 kn)
- standardni broj ispisa potvrde o otkupu / prodaji
- da li korisnik radi samo otkup
- da li da se korisniku omogući brzi rad (kod otkupa/prodaje automatski skok na unos iznosa i potom na arhiviranje)
- da li da se prilikom arhiviranja kupnje otvara kalkulacija kupnje
- da li da se prilikom arhiviranja prodaje otvara kalkulacija prodaje
- standardu matričnog pisača što je odlučujuće za ispis naših znakova
- putu na računalu korisnika do tekst editora koji se koristi za niz ispisa izvješća

Unosom novog podatka, postavljanjem kvačice ili točkice uz određeni podatak te izborom Izmijeni mijenjaju se konfiguracijski podaci. Da bi novi podaci bili primijenjeni u Programu potrebno je iz Programa izaći i ponovno ući u Program kako bi se novi konfiguracijski podaci učitali.

Izmjena konfiguracijskih parametara	
Osnovna oznaka valute	EUR
Osnovna šifra valute	978
Banka tečaja	Tvrtka banke d.d.
Adresa	Selska cesta 172
Broj telefona	Tel./Fax. 1 325-373
Osnovni % provizije	0.00
Osnovni % poreza na proviziju	0.00
Minimalni iznos provizije	0.00
Maksimalni iznos upozoravanja	105000.00
Broj ispisa potvrde	1
Brzi rad	☒
Otvaranje kalkulacije kupnje	☐
Otvaranje kalkulacije prodaje	☒
Samo otkup	☐
Standard matričnog ispisa	☒ 852 ☐ 437
Put do RTF editora	C:\Progra~1\OpenOf~1.1\Program\oooowri~1
Tip	☒ Word 97 / OpenOffice ☐ Word 2000

KALKULATOR

Izborom Kalkulator s prozora Registri podataka pokreće se kalkulator.

ZAŠTITA PODATAKA

Izborom Zaštita podataka s prozora Registri podataka omogućava se zaštitu baze podataka i Programa koristeći batch program pz.bat. 'Zaštita podataka' formira komprimiranu datoteku (ZIP datoteku) na poziciji c:\tempus\ pod nazivom MjhZasti.zip. Korisnik treba tu datoteku pohraniti na dostupni medij za backup.

POKRENI WORD

Izborom Pokreni word s prozora Registri podataka omogućava se pokretanje tekst editora koji je definiran konfiguracijom Programa. Ta konfiguracija se određuju unutar Ažur parametara u registrima podataka.

PRILOG 1: Instalacijska procedura

Pokrene se program mjenjacnica.exe na instalacijskom CD-u. Nakon završetka instalacijske procedure na Desktopu računala pojavi se ikona za pristup Programu.

Za ulazak u program može se koristiti:

Identifikacijski broj: 1010

Lozinka: 1010

Daljnji rad s Programom definiran je uputama za rad.

PRILOG 2: Popis identifikacijskih brojeva i lozinki

=====		
RBr.	IDENTIFIKACIJSKI BROJ	LOZINKA
=====		
1.	1010	1010
2.	1011	gumb
3.	2012	drvo
4.	2113	kamen
5.	2214	lula
6.	2315	2315
7.	2416	2416
8.	2517	2517
9.	2618	2618
10.	8819	8819

PRILOG 3: Popis transakcija i transakcijskih brojeva

TRANSAKCIJE

=====

3005 Tečajna lista
3010 Otkup strane gotovine
3011 Otkup čekova koji glase na stranu valutu
3015 Gotovinska uplata kuna
3016 Gotovinska devizna uplata
3020 Prodaja strane valute
3025 Gotovinska isplata kuna
3026 Gotovinska isplata strane valute

IZVJEŠĆA

=====

3000 Blagajničko izvješće
3030 Obračun blagajne
3040 Blagajnički dnevnik
3041 Saldo valuta blagajne
3042 Dnevnik kupnje
3043 Dnevnik prodaje
3047 Specifikacija gotovine i čekova
3049 Zbirno izvješće
3050 Izvoz podataka

9000 STORNO transakcija

OSTALO

=====

0050 Kalkulator

PRILOG 4: Baza podataka, Program i pripadajuće datoteke

Instalacijskom procedurom sve datoteke važne za rad Programa te baza podataka se zapisuje u mapu 'C:\Tempus\MjhProg\'.

Baza podataka kreirana je korištenje MS Access programa. Program za mjenjačko poslovanje pristupa bazi podataka, čita i zapisuje podatke koristeći ODBC drivere koji su sastavni dio Windows XP operativnog sustava. Za tu potrebu instalacijska procedura kreira 'Data Source Name' pod nazivom 'Mjenjac' i povezan s bazom podataka smještenom u C:\Tempus\MjhProg\Mjenjac.mdb .

Instalacijska procedura na Desktop-u korisnika formira ikonu za poziv Programa koji se nalazi na C:\Tempus\MjhProg\ i naziva se MjhPoslo.exe.

Za razvoj Programa korišten je Borland C++ Version 4.02. Source kod svih programa rađen je u 'C' jeziku i nalazi se na instalacijskom CD-u.

Razvojni tim koji je radio na razvoju Programa:

Goran Vidović	dipl.inž.elektrotehnike,
Ivica Krajina	prof. matematike i informatike,
Borko Barić	dipl.inž.matematike,
Lidija Vdović Tomić	dipl.inž.matematike,
Damir Vidović	dipl.inž.elektrotehnike,
Kristina Fratrović	dipl.inž.matematike.

PRILOG 5: Sadržaj instalacijskog CD-a

- A) Mjenjacnica.exe - instalacijski program.
- B) Mjenjac.doc - upute za rad programom, instalacijska procedura, opis korištene baze podataka i razvojnog alata.
- C) Open Office - freeware tekst editor za pregledavanje automatski generiranih izvješća.
- D) Source kod Programa u digitalnom obliku.

PRILOG 6: Primjeri ispisa